

Сала БОЈКОСКА¹

Социоекономскиот статус на семејствата од кои потекнуваат жртвите на трговија со луѓе и успешноста на третманот во процесот на ресоцијализација и реинтеграција

Апстракт

Во трудот ќе биде презентирана успешноста на третманот кај жртвите на трговија со луѓе во Р.Македонија, во зависност од нивното социјално потекло, односно ќе бидат презентирани податоци за социоекономскиот статус на семејствата од кои потекнуваат жртвите на трговија со луѓе, видовите на семејства, средината во која живееле и успешноста од третманот кој се применува во процесот на ресоцијализација и реинтеграција на жртвите на трговијата со луѓе.

Ова истражување се однесува на *59 жртви со кои се работело институционално и вонинституционално од страна на стручниот тим во Прифатилиштето „Резиденција“ на Отворена порта и деташираните социјални работници од ЦСР, кои биле вклучени во процес на ресоцијализација и реинтеграција.*

Процентот на успешно и делумно успешно завршен третман во процесот на ресоцијализација и реинтеграција е поголем кај жртвите кои потекнуваат од потполно семејство и од семејства со повисок социоекономски статус.

Клучни зборови: трговија со луѓе, жртви на трговија, социо-економски статус, ресоцијализација, реинтеграција.

Social-economic status of the families of origin of the Human Trafficking victims and successfulness of the treatment in the process of resocialization and reintegration

¹ М-р на социјална политика, специјалист по социјална работа во здравство, Клиничка болница „Д-р Трифун Пановски“ - Битола,

Abstract

In the scientific work will be presented successfulness of the treatment on the human trafficking victims, depend of their social origin, in other words will be presented data's for the socio-economic status of the families of origin of the Human Trafficking victims. types of the families, their living environment and successfulness of the treatment in the process of resocialization and reintegration.

At this moment in R. Macedonia with the Human trafficking victims has been worked institutional and deinstitutionalized, with an exception for underage young person when the taken actions are according to the legislative for underage person in R. Macedonia.

This research refers *to 59 victims who were target group in institutional and deinstitutionalized work by the expert team in the shelter "Residence" of Otvorena Porta and detached social workers from CSW . All 59 victims were part of the resocialization and reintegration process .*

The percentage of successful and partly finished treatment in the resocialization and reintegration process is higher at the victims who comes from complete families and families with higher socio-economic status.

Key words: Human trafficking, Human trafficking victims, socio-economic status, resocialization, reintegration.

Вовед

Проблемот на трговија со луѓе во Република Македонија е од понов датум, но Владата прави сериозни напори за елиминирање на трговијата со луѓе и пружање соодветна помош и заштита на жртвите на трговија со луѓе.

Земјите во кои сиромаштијата и насилството врз жените е нормална појава, претставува плодно тло за трговија со жени.

Социјалните услови имаат големо влијание во процесот на регрутирање на жртви на трговија со луѓе но, исто така, тие се клучни во натамошниот процес на нивната ресоцијализација и реинтеграција.

Општествената и економската ранливост, гледано од перспектива на жртвите, дејствува како фактор на поттурнување кои ги тера, да бараат други можности за нивниот опстанок, при што во потрага по подобро утре често како резултат на нивната недоволна информираност се вовлекуваат во синцирот на трговијата со луѓе.

Во научната литература како група фактори за поттурнување во трговијата со луѓе, најчесто се споменуваат:

- социо-економските фактори;
- политичките фактори;
- културните фактори и
- општествени конфликти.

Високите стапки на сиромаштија и невработеност се главните причини што младите во потрага по поголеми можности ја напуштаат матичната земја.

За да се надминат последиците кои жртвите ги преживуваат во процесот на трговијата со луѓе, неопходно е да се преземаат организирани мерки за поддршка и помош на лицата кои биле предмет на трговија, бидејќи претходно споменатите причини заедно со условите во кои живееле жртвите на трговија со луѓе се причините за тешкотиите кои се јавуваат во процесот на ресоцијализација и реинтеграција.

Ресоцијализацијата и реинтеграцијата ја спроведуваат центрите за социјална работа во Република Македонија и Прифатилиштето за жртви на трговија со луѓе за македонски државјани „Резиденција“ на НВО Отворена порта.

Основна задача на ова истражување е да се одговори на прашањето: дали социоекономскиот статус на семејствата од кои потекнуваат жртвите на трговија со луѓе, видовите семејства од каде тие потекнуваат, средината во која живееле има влијание врз успешноста од третманот што се применува во процесот на ресоцијализација и реинтеграција на жртвите на трговија со луѓе во Република Македонија.

1. Предмет на истражувањето

Предмет на ова истражување е влијанието на социјалните услови од каде потекнуваат жртвите и успешноста на третманот кој се применува во процесот на ресоцијализација и реинтеграција на жртвите на трговија со луѓе во Република Македонија.

2. Цели и задачи на истражувањето

Основната цел на истражувањето е да се добијат сознанија за социјалните услови од каде потекнуваат жртвите и успешноста на нивниот третман во процесот на ресоцијализацијата и реинтеграцијата, и каде се постигнуваат подобри резултати.

Посебни цели

- Дали ресоцијализацијата на жртвите од трговија со луѓе е поуспешна кога се спроведува во семејна средина или во институции;
- Дали постои разлика во успехот на ресоцијализација на жртвите во зависност од нивното социјално потекло;

Хипотеза

- *Доколку жртвите потекнуваат од семејства со повисок социоекономски статус, поголем е успехот од процесот на ресоцијализација и реинтеграција.*

3. Методот и техниките на истражувањето

Во истражувањето е користен квантитативниот метод и за таа цел се спроведе анкета со употреба на два анкетни прашалници.

Анкетниот прашалник број 1 (Прилог 1) беше насочен кон добивање сознанија за бројот на жртвите кои имаат потреба од вклучување во процесот на ресоцијализација и реинтеграција, нивниот социоекономски статус, возраста, семејното потекло, времето на престој во прифатилиштето, и дали жртвата по идентификацијата е вратена во семејството од каде потекнува или не.

Прашалникот број 2 (Прилог 1) се однесува на деташираните социјални работници од ЦСР на ниво на државата и тимот од Прифатилиштето „Резиденција” на Отворена порта, кој директно работат со идентификуваните жртвите на внатрешна трговија со луѓе, кои форми и начини ги користат во процесот на ресоцијализација и реинтеграција со жртвите.

4. Примерок од истражувањето

Истражувањето го сочинуваат сите жртви на трговија со луѓе евидентирани во Република Македонија преку ЦСР и НВО Отворена порта во периодот од 2004 - 2008 година кои биле вклучени во процесот на ресоцијализација и реинтеграција.

5. Просторно и временско одредување на истражувањето

Истражувањето беше спроведено во 8-те региони во Република Македонија во следните градови:

Битола, Велес, Гевгелија, Куманово, Крива Паланка, Тетово, Гостивар, Струга, Скопје, Свети Николе, Кавадарци, Кичево, Пробиштип, Штип, Струмица, Дебар, Македонски Брод, Крушево, Неготино, Валандово, Охрид, Винаца, Ресен, Кочани,

Прилеп, Берово, Делчево, Радовиш и во просториите на НВО Отворена Porta во Скопје.

Истражувањето беше реализирано во период од 01.10.2008 година до 31.03.2009 година.

6. Резултати и дискусија

Табела 1. Средина за живеење на жртвите и успешност на третманот за ресоцијализација

Средина	Успешност на третманот			Вкупно
	Успешен	Делумно успешен	Неуспешен	
Рурална средина	12 (60%)	6 (67%)	15 (50%)	33 (56%)
Урбана средина	8 (40%)	3 (33%)	15 (50%)	26 (44%)
Вкупно	20 (100%)	9 (100%)	30 (100%)	59 (100%)

На табелата 1 се воочува дека од 59 жртви на внарешната трговија со луѓе, 33 (56%) потекнуваат од рурална средина 26 (44%) од урбана, а од контингентна табела 1 и од самите фактички вредности и вертикалниот процент можеме да ја воочиме успешноста и разликата кај руралната и урбаната средина:

Од 20 жртви кои успешно го завршиле третманот на ресоцијализација, 12 (60%) жртви потекнуваат од рурална средина, а 8 (40%) од урбана средина.

Делумно успешно третманот, на ресоцијализација опфаќа 9 жртви 6 (67%) кои потекнуваат од рурална, а 3 (33%) од урбана средина и кај 30 жртви кои неуспешно го завршиле третманот, учествувајќи со по 15 (50%) жртви од руралната и урбаната средина.

Од податоците на табелата 1 врската меѓу двете варијабли на локалната средина (руралната и урбаната) од која потекнуваат жртвите на трговија и успешноста на третманот од ресоцијализација, се тестираше со примената на Пирсоновиот коефициент на корелација $R = 0,98$, коефициент на детерминација 0,96 (96%) и 0,04 (4%), коефициент на недетерминација. Податоци укажуваат дека постои врска -

различност меѓу двете испитувани варијабли, со голем интензитет 96% а останатите 4% со необјаснивиот дел кој влијае врз нив.

Потоа, добиената вредност од корелацијата се тетираше со т - тест на ниво од 0,05 (95%) и степен на слобода 1 $T = 4,90$, при што се потврди претходниот став дека постои статистички значајна разлика меѓу двете варијабли, со што можеме да докажеме и да потврдиме дека постои статистички значителна разлика помеѓу различните влијанија на локалната заедница, руралната и урбаната, врз успехот на третманот за ресоцијализација кај жртвите со голем интензитет.

Табела 2. Видови на семејства од каде потекнуваат жртвите и успешноста од третманот на ресоцијализација

Видови семејства	Успешност на третманот			Вкупно
	Успешен	Делумно успешен	Неуспешен	
Потполно семејство	10 (50%)	2 (22%)	9 (30%)	21 (36%)
Непотполно семејство	10 (50%)	7 (78%)	21 (70%)	38 (64%)
Вкупно	20 (100%)	9 (100%)	30 (100%)	59 (100%)

На табелата 2 прикажани се видовите семејства од кои потекнуваат 59 – те жртвите на трговијата со луѓе, 21 (36%) се од потполно и 38 (64%) од непотполно семејство, нивното влијание и поддршка на резултатот и успешноста на третманот за ресоцијализација, при што можеме да го воочиме следново:

Од 20 жртви кои успешно го завршиле третманот по 10 (50%) жртви потекнуваат од потполно и непотполно семејство.

Делумно успешен третман имале 9 жртви од кои 2 (22%) потекнуваат од потполно, а 7 (78%) жртви потекнуваат од непотполно семејство, а од 30 жртви кои третманот на ресоцијализација го завршиле неуспешно 9 (30%) потекнуваат од потполно и 21 (70%) потекнуваат од непотполно семејство.

Горенаведените податоци покажуваат дека најголем број на неуспешен третман во процесот за ресоцијализација има кај жртвите на трговија кои потекнуваат од непотполно семејство.

Во процесот на реинтеграција треба да се обрне внимание на контактот на жртвата со семејството без разлика на кој начин се прави тоа, дали по телефон или лично, бидејќи тоа може да ја смири или успокои жртвата.

Табела 3. Социоекономскиот статус на семејствата на жртвите и успешност на третманот за ресоцијализација

Социо-економскиот статус на семејствата	Успешност на третманот			Вкупно
	Успешен	Делумно успешен	Неуспешен	
Низок	15 (30%)	9 (18%)	26 (52%)	50 (100%)
Среден	5 (33%)	0	4 (67%)	9(100%)
Вкупно	20 (34%)	9 (15%)	30 (51%)	59 (100%)

Од податоците добиени за 59 – те жртви за нивниот социоекономски статус, на табелата 3 се гледа дека **нема жртва која потекнува од семејство со висок социоекономски статус**, додека од 50 жртви кои потекнуваат од семејства со **низок социоекономски статус, најдоминантен е неуспешно завршениот третман** за ресоцијализација 26 (52%), па успешно завршен третман 15 (30%) и делумно успешен третман 9 (18%). Додека кај жртвите кои потекнуваат од семејства со среден социоекономски статус најдоминантен е успешно завршениот третман 5 (%), нема жртви со делумно успешен третман, неуспешен третман има кај 4 (67%) жртви.

Со примена на Спирмановиот коефициент на корелација ја докажуваме статистички значајната разлика меѓу социоекономскиот статус на жртвите на трговија со луѓе и успехот од третманот на ресоцијализација, и ги добивме следниве вредности $r = 0,99$, коефициент на детерминација 0,98 (98%) со коефициент на алиенација 0,02 (2%), и можеме да кажеме дека постои голем интезитет меѓу испитуваните варијабли (98%), а 2% е необјаснив дел т.е. влијанието на други фактори.

За да можеме целосно да го потврдиме постоењето на статистичката значителност меѓу испитуваните варијабли го тестиравме со Спирманов коефициент и t – тест на ниво на статистичка значителност – ризик од 0,05 (5%) и 0,01 (1%) т.е. 95%, 99% ниво на сигурност, со степен на слобода 2, каде што добиената вредност од $t = 7,00$ е поголема од двете таблични вредности.

Од ова можеме да заклучиме дека жртвите кои потекнуваат од семејство со повисок социоекономски статус поуспешно го завршуваат третманот на ресоцијализација, но не смеме да го запоставиме успехот од третманот на жртвите кои потекнуваат од семејства со низок социоекономски статус бидејќи повеќето жртви на внатршна трговија со луѓе потекнуваат токму од семејства со низок социоекономски статус.

Со ова можеме во целост да ја потврдиме хипотезата која гласи: ***Колку жртвите потекнуваат од семејства со повисок социоекономски статус, толку е поголем успехот на процесот за ресоцијализација и реинтеграција.***

Во повеќето случаи жртвите се враќаат во истата социјална и економска ситуација од која и заминале, односно ситуацијата која ја предизвикала и првичната миграција. Дадената поддршка за решавање на нивните проблеми пред и по трговијата со луѓе, честопати е недоволна за да се решат сите проблеми со кои се соочуваат жртвите. Во основа, со тоа што се враќаат дома, всушност, се реинтегрираат во средината која претходно можеби била неиздржлива па дури и нездрава. При реинтеграција и враќањето честопати има многу несигурност и тензија.

Резиме

- Постои разлика меѓу различните влијанија на локалната заедница, руралната и урбаната, врз успехот на третманот за ресоцијализација кај жртвите, односно успешен и делумно успешен третман има кај жртвите на трговијата со луѓе кои живеат во рурална средина;

- Успешноста на третманот за ресоцијализација и реинтеграција зависи од влијанието на потполното семејство, односно поголем процент на успешно завршени третмани има кај жртвите на трговија кои потекнуваат од потполно семејство;

- Најголем број неуспешни третмани во процесот за ресоцијализација има кај жртвите на трговија со луѓе кои потекнуваат од непотполно семејство;

- Семејствата од каде потекнуваат жртвите на трговија со луѓе немаат доволен капацитет за да им дадат соодветна помош и поддршка на жртвите, како резултат на недоволно развиените форми за помош на локално ниво;

- Поголем успех во процесот на ресоцијализација и реинтеграција се постигнува кај жртвите кои потекнуваат од семејства со повисок социоекономски статус.

Summary

When we are talking about the success of resocialization of the victims there is a difference between urban and rural local community or there is successful or partially successful treatment of the victims of trafficking in human beings that live in rural community.

-The success of the treatment of resocialization and reintegration depends on the support that the victim has from the entire family, or the percentage of the successful treatment of the victim is bigger where the family is complete.

-The most unsuccessful treatments of the resocialization and reintegration come from the victims that are from an incomplete families.

-Families of origin of victims of trafficking in human beings do not have sufficient capacity to provide appropriate assistance and support to victims as a result of underdeveloped forms of assistance at the local level

-Greater success in the process of resocialization and reintegration is achieved when the victims come from families with higher socioeconomic status.

Користена литература

- Арнаудовски, Љ. Стојановски,Т. (2002), „Трговијата со луѓе” – криминалитет, Скенпоинт, Скопје, стр. 87
- Данаилов, В. (2001), „Трговијата со луѓе - криминален бизнис со робовладетелски лик”,ИОМ, Скопје.
- Gramenja, M. (2002), ”Спашавање жртава, глобално питање: реаговања на трговина људима”, Електронски журнал Министарства спољних послова САД, издање 8, број 2.

- Gallagher, A. Pearson, A (2008), "Detention of trafficked persons in shelters – A legal and policy analysis Australian government AUSAID" p.22-24
- Георгиевски, П. (1998), „Методологија на истражување на општествените појави, воведен текст и избор на текстови за интерна употреба на студентите”, Филозофски факултет, Скопје.
- Јефтовиќ, М. Милашиновиќ, С. (2002), „Самоугрожавање друштва – социјално патолошке девијации”, Sinex, Београд, стр.143
- Лимановска, Б. (2003), „Трговијата со луѓе во Југоисточна Европа”, UNDP
- Мијалковиќ, С. (2005), „Трговина људима”, Бео Синг, Београд; стр. 36
- Суртис, Р. (2007), „Гласот на жртвите”, Институт за борба против трговија со луѓе, Виена.
- Surtees, R. (2008), „Re/integration of trafficked persons: how can our work be more effective - Issues paper 1 , Trafficking Victims Reintegration Programme in Southeast Europe (TVRP), King Baudouin Fondation and Nexus Institute to combat Human Trafficking, Vienna.
- Surtees, R. (2008), „Re/integration of trafficked persons: handling „difficult “ cases 2008 - Issues paper 2 , Trafficking Victims Reintegration Programme in Southeast Europe (TVRP),), King Baudouin Fondation and Nexus Institute to combat Human Trafficking, Vienna.
- Сулејманов, З. Стојановски, Н. (2002), „Социјална патологија”, Народна и универзитетска библиотека „ Св. Климент Охридски”, Скопје, стр.231
- Сулејманов, Н. (2000), „Македонска криминологија”, Графохартија, Скопје.
- Трајкова, С. В. и др. (2006), „Внатрешна трговија со луѓе во Р.М”, Здружение за помош и поддршка на деца под ризик, „За среќно детство”, Скопје.
- Трајкова, С. В. и др. (2004), „Психосоцијална поддршка на жени жртви на трговија со луѓе”, Здружение за помош и поддршка и семејства под ризик „ За среќно детство”, Скопје.
- Трајкова Стаменкова В. и др. (2000/2004), „Психосоцијална поддршка на жени и жртви на трговија со луѓе”, Здружение за помош и поддршка на деца под ризик, „ За среќно детство”, Скопје.